

A portrait of an older man with white hair and a beard, wearing glasses and a dark blue button-down shirt. He is looking directly at the camera. The background is dark and out of focus, with some bokeh light spots.

ČESKÉ PODSVĚTÍ JOSEFA KLÍMY

 C PRESS

České podsvětí Josefa Klímy

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Josef Klíma
České podsvětí Josefa Klímy – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

**ČESKÉ
PODSVĚTÍ
JOSEFA KLÍMY**

Fotografie: © ČTK / Šálek Václav (str. 203 dole), © ČTK / Krumphanzl Michal (str. 208 dole), © ČTK / Galgonek Vladislav (str. 211 nahoře), © ČTK / Peřina Luděk (str. 211 dole), © ČTK (str. 216 nahoře i dole), © Petr Horník / Právo / Profimedia (str. 218 nahoře), © Luděk Ovesný / MFDNES + LN / Profimedia (str. 219 nahoře), © ČTK / Glück Dalibor (str. 219 dole), Michal Růžička / MFDNES + LN / Profimedia (str. 224 dole)

© Josef Klíma, 2023

E-book konverze © GDTP Studio Albatros Media, 2023

ISBN tištěné verze 978-80-264-5000-9 (1. vydání, 2023)

ISBN e-knihy 978-80-264-5046-7 (1. zveřejnění, 2023) (ePDF)

ISBN e-knihy 978-80-264-5047-4 (1. zveřejnění, 2023) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-264-5048-1 (1. zveřejnění, 2023) (mobi)

„Cesta do ráje začíná v pekle.“

Dante Alighieri

ÚVODEM

Nedávno jsem hovořil s jedním mladým členem slavné české zločinecké rodiny.

„To je hrozný, pane redaktore,“ stěžoval si mi. „Lidi (tím myslel staré dobré zločince) se nemaj kde scházet. V centru už vůbec ne, všude jsou nějaký kamery. Já se sejdu s někým, koho maj zrovna na mušce, a já, nevinnej, se najednou ocitnu v nějakým pavoukovi vyšetřování jako zájmová osoba. Lidi se boje, vyhýbaj se jeden druhýmu, boje se zavolat si, protože to už má dnes policie taky pod kontrolou, hrůza. Tady se už nedá žít!“

Jinými slovy: podsvětí zaniká, rozpadá se. Špatná zpráva pro zločince, dobrá pro slušného občana.

Je to ale opravdu tak? A existuje vůbec ještě české podsvětí? A existuje-li, jak se proměnilo?

Před dvěma lety jsme natočili s mladým youtuberem Adamem Miklicou na Seznamu podcast ČESKÉ PODSVĚTÍ. Jako předloha posloužila knížka ZLOČIN, JAK HO PAMATUJU, kterou jsem napsal jen proto, že jsem si najednou uvědomil svůj věk. Že jsem nejstarší aktivní investigativní novinář, který zpovídal osobně všechny velké mafiány od listopadu 89. A že bych to měl zaznamenat, než to zapomenu, nebo dokonce zaklepu bačkorama, jak se říká.

Místo pouhé knihy vzpomínek ale nečekaně vznikla určitá historie státu viděná optikou zločinu. Co stát v tom kterém období zločinu dovolil. Rozvrstveno se to v podstatě do tří období, která se vzájemně v začátcích i koncích překrývala. Divoké devadesátky, pak období klientelisticko-korupční, kdy si zločinci začali hledat oporu v politických kruzích, a nakonec období oligarchické. To když nejchytřejší z nich pochopili, že je jednodušší a spolehlivější, když získají politickou moc sami a opřou o ni své nelegální plány.

„České podsvětí“ s mladým youtuberem šlo ještě dál než kniha. Překročilo hranice vyprávěných příběhů a přidalo do nich jako koření dobové zvukové záznamy. A hlavně – strhlo najednou celou lavinu zájmu mladých o ta divoká léta. Tiše jsem žasl, když poslechovost postupně překročila 4 milióny. A zatímco ti starší mě poznávali na ulici ještě podle tváře, kterou si pamatovali z pořadu *Na vlastní oči*, mladí podle hlasu: „Nejste pan Klíma? No jasně. České podsvětí!“

Postupně jsem pochopil, že tzv. *devadesátky* pro ně mají stejnou romantickou příchut jako pro moji generaci první republika. Také proto, že je osobně nezažili, jako já nezažil třicátá léta. A mohou si je tudíž romantizovat.

Mezitím jsem ale hovořil s řadou dalších lidí. Těch na straně státu – i těch z podsvětí. A najednou jsem si uvědomil, že to slovo používáme už tak běžně, že ztratilo skutečný obsah.

Co to ale je podsvětí? V mýtickém slova smyslu prostor, kam odcházejí duše mrtvých a na rozdíl od boha nad nimi přebírá moc vládce temnoty. Je zajímavé, že modelově se třeba germánské podsvětí podobá řeckému, ačkoli se tyto civilizace ve starověku nesetkaly. Včetně řeky, kterou musí zemřelý přeplout, a včetně strážce, který hlídá vstup. U Řeků mnohohlavý pes Kerberos, u Germánů zlý vlk.

Podsvětí samo nemusí být přímo katolické peklo s rozpálenými kotli pro hříšníky. Žádná z mytologií nepopisuje podsvětí jako

ÚVODEM

nějaké příjemné místo, ale ani jako hrůznou mučírnu. Nicméně každý ze zdejších obyvatel by chtěl raději žít nahoře, ve světě, který opustil, než dole v přítmi čekat. Čertví na co.

Možná i proto dostalo podsvětí v toku věků i svůj druhý, přenesený význam. Je ale zločinecké podsvětí plné vyznavačů Satana, jak to popisuje ve své zpovědi čtyřnásobný vrah Michael Kutílek, když zabíjel první ze dvou stopařek, které skončily jako oběti jeho a spolupachatele Josefa Kotta?

„Moje první lidská oběť. Vytahuji nůž... ‚Satane, Lucifere, pane můj, vládce světa,‘ nořím se do vzývání a hladově očekávám odezvu. ‚Dej mi ji... dej, dej.‘ Mé ruce už nejsou mé ruce, ale jeho ruce – jsou to poslušné nástroje, obepnuté látkou, a rozsévají smrt mnoha ranami. ‚Jsem tvůj poslušný sluha a dávám ti tuto oběť.‘ Rány zní dutě, jakýsi buben smrti oslavující knížete temnot... Oslavující zmar a zánik... oslavující naši smlouvu. ‚Žádám tě o pomoc, ochranu, sílu pro mě a Kotta.‘ Rány pokračují v rychlém sledu. Baterka mi vypadla zpod výložky a odkutálela se stranou. Světlo jako by mířilo zpět k vozu. Pokyn? Příkaz? Vsouvám nůž dozadu za opasek a vracím se k vozu, kde čeká ta druhá.“

Zločinecké podsvětí je plné psychopatů, kteří vyznávají temné síly démonů a moc okultismu. Někteří ale jen proto, že je to přiřazuje sociálně k lidem stejného názoru. Ať už jde o rituály deathmetalových kapel, jejichž fanoušci zapalovali ve Skandinávii kostely, či různých fantasy her. Někteří tomu skutečně věří: jako Kutílek, který popisuje, jak po první vraždě stál seškáčkem černého kocoura s prosbou, aby ho Lucifer – nejvyšší vládce pekla – ochránil před dopadením. Ale spousta z nich je buď pomatených reálně, nebo to předstírají, aby si vysloužili místo vězení pobyt na daleko snesitelnější psychiatrické klinice, odkud se mohou snáz dostat na svobodu. Přitom podle odborníků se psychopatie nedá léčit, protože není duševní chorobou. Je součástí psychopatových povahových rysů, které se nemění.

ČESKÉ PODSVĚTÍ JOSEFA KLÍMY

Drtivá většina zločinců, kteří se satanismem ohánějí, si působením temných sil pouze racionalizuje své zločiny. Aby si je omluvili. Někdy i sami před sebou.

XXX

Svou teorii na zločinecké podsvětí má Aleš Jaluška. Kněz, který strávil třiadvacet let jako kaplan v naší nejtěžší věznici Valdice mezi vrahy a násilníky. Tvrdí:

Jsou dva světy. Ten náš, kde panují zákony tak, jak je známe, a pak jiný, kde panují úplně jiné zákony. Ty u nás vycházejí z desatera, čili jsou jakoby boží, kdežto ty druhé ne. Proto ten pojem podsvětí.

Jaké jsou ty zákony podsvětí? A platí ještě?

Když jsem začínal ve věznici, ještě byli v kriminále starší muklové, kteří je respektovali. Ten hlavní zněl: Nikdy nespolupracuj se systémem. Pakliže ti nezbyde nic jiného než spolupracovat nebo si odsedět pátku, tak si odsed' pátku. Některá bratrstva – hlavně kasaři, to byla tenkrát elita – dokonce když někdo z nich seděl, živila jeho rodinu. Platilo se z každého lupu do společné pokladny a z toho se ta podpora vyplácela. Totéž existovalo mezi ranaři, bijci, nebo tedy nájemnými vrahy. Čili druhé základní heslo podsvětí: vždycky pomoz bratru v nouzi.

Tedy systém jako italská mafie?

Já si myslím, že italská mafie tohle už jen okopírovala, protože je poměrně mladá. Ale když čteme třeba Françoise Villona, zjistíme, že už ve středověku lupiči měli mezi sebou takovou soudržnost. Hlavně kostelní lupiči. Protože pro ně byl důležitý překupník. Toho nesměl nikdo shodit, jinak by ohrozil všechny ostatní. Takže když kostelního lupiče chytili, často se radši nechal umučit, než aby prozradil překupníka. Protože věděl, že bratrstvo se v tom případě postará o jeho rodinu.

ÚVODEM

Ale ty metody mučení byly tak drastické, že odolat nemohl každý. A v cele neměl jak se oddělat, aby se mučení vyhnul...

Vždycky byl jeden způsob, i kdyby tě hlídali sebevíc. Ukousnout si jazyk a vykrváčet. Ten člověk se prostě kousl do jazyka a udeřil hlavou do zdi. Jinak by musel neustále spát s roubíkem nebo s maskou.

Ale sebevražda tehdy byla smrtelný hřích. Sice se neprovinil proti zákonům podsvětí, ale zase proti zákonům božím...

Jenže zákon podsvětí byl nad zákonem světa. A navíc všichni lidi v podsvětí měli na triku porušení některého přikázání. Na tom ostatně bylo založené jejich řemeslo. Nepokradeš, nezabiješ a podobně. Tahle bratrstva měli zloději, lupiči, dokonce i žebráci. Měli i svoje značky, kterými si označovali domy i byty. Tady bydlí stará ženská, tady pozor, tady je ostřej chlap, ale bohatej. Žebráci zase: Tady dávají, tady ne, tady na tebe poštvou psa. To fungovalo ještě v devadesátých letech. Mně se třeba objevilo na zdi fary takové nenápadné znamení, tak jsem se ptal v base a oni mi řekli, že to znamená: „Platí za práci.“ A já jsem opravdu nechával si přivydělávat třeba bývalé trestance, aby měli něco do začátku.

Vznikl tedy pojem podsvětí tím základním dělením, že nahoře je svět božích zákonů, které skuteční zločinci nerespektují, a dole peklo, kde se cítí jako doma?

To by nebylo přesné. To by byl svět třípatrový. Nahoře bůh, andělé atd., uprostřed my a dole teprve říše zla. Ale ten blatný mir, jak to nazývají Rusové, se tím nahoře, tím nebem, moc nezabývá. Tak česká galerka uvažovala, že prostě existuje svět lidí a jejich zákony – a my, zločinci, jsme mimo. A ti nábožnější, většinou z jižní Moravy, když jsem se jich ptal, jestli jim nevadí, že porušují přikázání, mávali rukou: To srovnají dva tisíce pro faráře. On mi dá rozhrěšení. Akorát to musejí být čisté peníze. Nesmějí pocházet ze zločinu. A jeden mi dokonce říkal: Mně dá farář rozhrěšení, když mu ho vykourím...

ČESKÉ PODSVĚTÍ JOSEFA KLÍMY

XXX

Podsvětí má svůj vlastní trestní zákoník. Tzv. muklovské desatero říká:

Nikdy nespolupracuj s aparátem.

Nikdy nefňukej.

Nikdy nikomu nevěř.

Nebudeš krást na cele.

Nebudeš krást na pracovišti.

Můžeš okrádat *benga* neboli dozorce kdykoli, kdekoli, jak tě to napadne. A podobně.

Když někdo kradl na cele a chytili ho, zlomili mu prst. Když kradl dál, zlomili mu ruku. Když poškodil komunitu – prozradil třeba, který bachař nosí drogy –, mohl dostat tzv. *sirky*. To mu zabodli do uší zápalky a tleskli. Je jasné, jak tomu člověku dopadly bubínky...

Když někdo prozradil, kde se schovává mobil, dostal *zvon*. Násadu od zvonu, kterým se profukuje záchod, mu vrazili do konečníku. Někdy s *kabátem* – neboli s kondomem – jindy bez...

Ze zvráceného desatera a zrcadlově obráceného světa hodnot se zrodila i tzv. valdická logika. Její představu o férovosti nejlépe vyjadřuje stručný vězeňský vtip:

„Kolik ti je?“

„Třicet.“

„Nás je taky třicet.“

Valdická logika nelituje oběti. Nanejvýš sebe. Psal mi před lety z vězení vrah, který zastřelil při loupeži poštovní úřednici. Že prý sedí nevinně za vraždu. Že kdyby svědci hned poskytli postřelené ženě první pomoc, kdyby včas přijela sanitka, kdyby měla sanitka takové a takové vybavení, žena by přežila a on by seděl jen za ublížení na zdraví. Odepsal jsem mu, že zapomněl zmínit na samém začátku toho výčtu svůj prst na spoušti. Už se mi neozval.

Jiný vrah, který zabil dívku, do které se chorobně zamiloval, se rozčiloval, že jsem jeho příběh v hraném televizním filmu zkrátil.

ÚVODEM

Když jsem mu nabídl, že ho ale mohu přijet natočit v reálu tak, jak se odehrál, pohrdavě to odmítl. Do televize nepůjde, protože prý vysílá příliš mnoho násilí a krve...

Jasno neměl tenhle nepsaný etický kodex, co se týče vraždy dítěte, invalidy nebo seniora. Tihle vrazi se obvykle netěšili respektu v hierarchii vězeňského společenství. Ale nebyli zase tak dole jako tzv. *prcačkáři* neboli pedofilové. Proto vznikla ve vězeňských oddělení tzv. *moňáků* (MON) neboli Možných obětí násilí. Lépe strážena před násilím ze strany ostatních vězňů, kteří ovšem nechtěli vykonat na pachatelích trest hnání svatým rozhořčením. Spíš ukojením svých sadistických choutek.

Jak mi řekl jeden recidivista, který strávil ve vězení třetinu života: „Když ty pedofilové mučili děti, proč by neměli být taky mučený? Jenže oni je zařadí mezi ty *munčičáky* a pak to dopadne tak, že na chodbě stojí dvoumetrový chlap, proti němu chcípáček a provokuje ho: Prašť mě! No jen mi dej facku! A těší se, jak půjde hned žalovat! To už je úplně ulitý!“

XXX

Tak jako má u armády jasnou rozpoznávací funkci distinkce a u katolických kněží ornát, plní v podsvětí tuto funkci tetování. Kdo má na sobě ostnatý drát, tak každý osten znamená rok vězení. A když je drát hodně dlouhý a má ho na čele, pak byl ten člověk odsouzený na doživotí. (Pravda je, že jsem *doživoťáka*, který by ho měl na čele, nepotkal.) Pavučina na ruce znamená, že je dotyčný drogově závislý, a když je na ní i pavouk, jde navíc o zloděje. Kdo má vytetovaného vlka, přeje si smrt policisty. Chudák, co má na sobě madonu. Už se narodil jako kriminálník, často ve vězení.

V tetování na rukách, ze symbolů karet a prstenů, už se dalo číst jako v knize života. Zasvěcený poznal celou kriminální kariéru tetovaného.

ČESKÉ PODSVĚTÍ JOSEFA KLÍMY

I tajné značky, o kterých se zmiňuje Aleš Jaluška, se udržely. Zatímco po přelomu tisíciletí počet vloupání do domů a bytů poklesl, protože přibýlo bezpečnostních prvků, kamer a alarmů, v poslední době s rostoucí inflací a ekonomickou krizí bohužel zase narůstá. A s ním i počet nenápadných značek, jimiž si novodobí lapkové označují svou kořist.

Kdo neví, kde hledat, ten si jich nevšimne, jak jsou pečlivě ukryté na podezdívce, na nějakých kamenech poblíž a jen málokdy přímo na fasádě. A kdo si všimne, měl by si je rychle přeložit, aby mohl včas udělat bezpečnostní opatření.

Symbol diamantu znamená, že v domě nikdo není, a tudíž je přímo klenotem pro zloděje. Křížek značí, že bude vyloupen v nejbližší době. Kolečka signalizují, že tady bude lup bohatý. Trojúhelník naznačuje, že dům obývá osamělá žena, vlnovka, že je tu i pes. Ale pozor: někdy trojúhelník může znamenat, že pes je v domě, a symbol samotné ženy vypadá jako lodička s trojúhelníkovou plachtou.

Nová doba dodala nové symboly. Před alarmem zloděje varuje řecké písmeno alfa či obrácené písmeno ypsilon. Tři šikmé přímký napovídají, že dům byl nedávno vykraden, a tudíž tam už nic moc nezbylo, tři svislé, že tam není už vůbec nic, co by stálo za námahu. Před majitelem, který vlastní střelnou zbraň, zase varují zloděje dva páry svislých přímek, spojené jednou vodorovnou.

XXX

Výtah do podsvětí vždycky sjížděl rychle. Nahoru to už šlo hůř. Když je někdo osm deset let nepřetržitě na cele se sedmi násilníky a vrahy, když s nimi jí, spí, kouká na televizi, vykonává potřebu, nasákne jejich logikou, jejich pravidly natolik, že se sám stane jedním z nich, aniž by o to nějak výrazně usiloval. Dívá se pak jinak i na spoluvězně, který šel vykrást dům, objevil v ložnici spící těhotnou ženu, znásilnil ji, zabil, pak objevil v podkrovní

ÚVODEM

spící čtyřleté dítě, zabil ho taky a nakonec v poklidu dokradl. Dokonce si dojel domů pro větší auto, protože lup byl větší, než čekal. Když se ho soudkyně ptala, proč zabil to dítě, s klidem opáčil: „No protože jednou doroste a mohlo by mě identifikovat.“

Tato kniha nás také svým způsobem jako výtah spouští do podsvětí. Snaží se zmapovat, jaké české podsvětí bylo a jak se proměnilo. A hlavně – jak se proměnilo pod vlivem společenských změn po uvolnění totality. Rozšiřuje pohled podcastu o spoustu osob, které s podsvětím pracovaly z podstaty své profese a zase ho možná viděly jinak.

Kapitola první

JONÁK

ZLATOÚSTÝ

Za vlády komunistů tady všechno bylo zmražené a policie spolu s StB všechno kontrolovala. Politické aktivity i zločin. I české podsvětí bylo přehledné. Když došlo k nějakému zločinu, sáhlo se do kartotéky podle toho, co se stalo, a pachatelé byli poměrně rychle vytipováni, odhaleni a bezpečně dopadeni. Jen ti hloupější utíkali. Jako by nevěděli, že žijí ve velké kleci za železnou oponou, takže do svobodného světa, kde by zmizeli beze stopy, se nedostanou. A tady uvnitř je dříve nebo později někdo udá.

Železná opona, která nás oddělovala od Západu, byla sice jedním velkým vězeňským katrem, ale měla přece jen jednu výhodu: chránila nás před velkým organizovaným zločinem ze zahraničí. Pro narkokartely jsme byli neviditelní. Koruna byla nekonvertibilní se západními měnami, a pro drogové mafie tudíž bezcenná. Jak trefně říkal Jan Rubeš, tehdejší ředitel léčebny v Bohnicích, v mé knize *Náruživost*: „Zatímco americký narkoman si vezme deset dolarů a jde si koupit za roh dávku heroinu, náš toxikoman vezme tři sta korun, jede vlakem do Drážďan, koupí si soupravu *Mladý chemik* a začne doma vařit pervitin. Pro sebe a pro pár kamarádů.“ Mimochodem byla to první kniha, která už v roce 1979 popisovala, že je i u nás toxikomanie. Navzdory komunistickému krédu, že *narkomanie je*

nemoc nemocného kapitalistického systému. Také jsem musel tři roky čekat, než se ji podařilo vydat.

Zločin byl tehdy ve srovnání s dneškem takový malý, ušmudlaný. Rozkrádal celý stát a celý stát nad tím zavíral oči, protože v socialismu přece všechno patřilo všem. A vraždy? Domácí zabíjačky, maximálně ze žárlivosti manžel uskrtil ženu nebo žena propíchla muže v hádce, když krájela cibuli. A samozřejmě vraždy kvůli penězům. Sem tam si zařádl nějaký psychopat jako spartakiádní vrah Jiří Straka, který přepadl jedenáct žen a tři zabil. Ale to byly výjimky, nic organizovaného, nic složitého na řešení.

Jenže přišel listopad 89 a najednou se všechno naráz uvolnilo. Jako když odskočí víko dlouho zahříváného papiňáku. Nejrychleji se odmrazily a ožily ty nejdravější mikroorganismy. A to byli právě zločinci anebo přímo zločinecké struktury. Z vězení se navzájem znali a dělali tady malé lumpárny už předtím. Žádný organizovaný zločin, gangy, mafie.

Jenže najednou zjistili, že můžou dělat velké lumpárny. Havlova idealistická amnestie z ledna 1990 vypustila do ulic 23 000 dravců, jako když se otevře celá zoo, aniž by jim někdo byl schopný nabídnout provizorní ubytování, práci nebo vůbec základní záchrannou síť. Z vězeňských partiček se staly zárodky gangů. Co na tom, že jen osm procent zločinů spáchali do konce roku amnestovaní, jak se později ukázalo. Džin byl vypuštěn a formoval se bez zábran.

Policie zacouvala do služeben jako porouchaný vůz do garáže, kdekdo ji okopával, že sloužila režimu, část policistů pochopila, že se jim nabízejí nové perspektivy. A zároveň tady najednou byla doba, která otevřela celou společnost. Lidé plní euforie zvonili klíči, byli nadšení, že konečně můžou svobodně mluvit, že budou moci svobodně podnikat. Měli pocit, že všichni jsou upřímní, že všichni to myslí dobře. A v tu chvíli toho využily různé elementy k tomu, aby se začaly obohacovat na divoko. Ti jednodušší se formovali do pasáckých gangů a do loupeživých hord, přepadajících večerky a benzínové pumpy, ti chytřejší vycítili větší možnosti.

JONÁK ZLATOÚSTÝ

Protože tady byli lidé, kteří měli kapitál. A ne jenom v korunách. Jen ho předtím museli skrývat nebo být zadobře s StB. Taxikáři, černí taxikáři, zelináři, číšníci z hotelů, černí distributoři pornokazet, veksláci.

Dnes se pod slovo *vekslák* shrnuje všechno vyjmenované. Když jsem dělal před lety rozhovor ve věznici Bytíz s Miroslavem Provodem, odsouzeným za daňové delikty spolu s Tomášem Pitrem, urazil se: „Já nebyl žádný vekslák, pane redaktore. Já jsem pašoval hodinky v mezinárodních vlacích z ciziny k nám. Vlastně jsem byl takovej stínovej podnik zahraničního obchodu.“

Všichni tihle šejdíři a kšeftsmani tenkrát tvrdili, že jsou v ne-normálním politickém systému vlastně taková *stínová* podnikatelé. Že je společnost sice odsuzuje, ale zároveň potřebuje, protože všichni si občas potřebují nakoupit v Tuzexu nebo vyměnit koruny za valuty. A že kdyby mohli podnikat legálně, nikdo by na ně nekoukal skrz prsty. Ale znám jen pár z nich, kteří, když mohli konečně podnikat, podnikali normálně, poctivě. Drtivá většina zase sklouzla do podvodů a černých machinací i v tom podnikání.

XXX

Mezi těmi, kdo takhle vystoupili hned v listopadu z podsvětí do záře reflektorů, byl i robustní muž s bohatě nakadeřeným hárem, nekonečným šatníkem bílých obleků a ověšený zlatem všude, kde se dalo. Ivan Jonák.

„Já jsem na bílou barvu zatížený,“ chlubil se do médií. „Většinou mám bílý oblek, všechny bílé, já jich mám asi devět, ty střídám, ono to vlastně vypadá, že mám jeden, ale mám jich devět, protože ony se hrozně rychle ušpiní. Co prsten, to umělecké dílo, v Německu zlatník třeba tenhle prsten odhadl na 20 až 40 tisíc marek.“

Jonák byl jako surfař, který se střetne s vlnou v té šťastné chvíli, kdy vlna nejdál a nejvýš nese. Za komunistů pracoval jako černý taxikář a distributor videokazet. Seznámil se s jednou starší

prostitutkou v Perlovce a rozvážel pro ni ty mladší po kšeftech. Měl falešné povolení zajiždět se zákazníky na Václavské náměstí a to se hodilo v bouřlivých listopadových dnech.

„Když začala revoluce a studenti drželi na Václaváku pod koněm hlídky, nabídl jsem jim, že se můžou chodit ohřát do mého mercedesu. Jako černý taxikář jsem tenkrát na Václavák směl,“ vyprávěl mi v roce 1991 Ivan Jonák maličko zglorifikovanou část svého života. „Požádali mě, zda bych jim nerozvážel letáky, takže pod státní vlajkou a nápisy jako Dubček na Hrad nebylo mercedes za chvíli skoro vidět. Vozil jsem pak studenty i herce do menších měst, kde přesvědčovali lidi, aby se k revoluci přidali, demonstrativně jsme trhali u novinových stánků deníky, které lhaly. Mezitím se pod koněm zformovala taková skupina lidí, kteří si říkali Nezávislé sdružení revolucionářů od sochy, mě zvolili předsedou a chtěli založit stranu. I registraci jsme si před volbami podali. Vrátili nám ji ale kvůli nějakým legislativním nesrovnalostem.“

Trochu mi zamlčel, že si odseděl už za komunistů pár let za *veksl*, zamlčel mi i protesty, které se hned objevily: že Ivan Jonák je estébák a chce jen vekslácky využít změny poměrů. Jenže čemu věřit v té horečně kvasící době, kde obviňoval a zároveň velebil kdekdo kdekoho? A Ivan Jonák nebyl hloupý. Například jeho představu o vzdělání – a k čemu vzdělání slouží nejlépe – vystihuje další část rozhovoru.

„Už za komunistů jsem studoval psychologii a filozofii. Jen tak, pro sebe. Hodilo se mi to. Psychologii jsem používal ve styku se zákazníky, byli pak štedřejší. Švédům jsem říkal, že nemám rád Němce, jak krásně bychom si tu žili, kdyby se jim tenkrát podařilo dobýt Prahu, Angličanům jsem zase tvrdil, že obdivuju britské tradice. I filozofie byla užitečná. Můj favorit byl odjakživa Herman Brod, filozof u nás poměrně neznámý, protože jako jeden z prvních analyzoval zločinnou podstatu komunismu. Jeho studie totalitních režimů a totalitního myšlení mi pomohla orientovat se v tom, v čem žiju.“

JONÁK ZLATOÚSTÝ

Není divu, že černý taxikář, který cituje Hermana Broda a dove-
de si zracionalizovat i filozofy, musel okouzlit své pasažéry i ob-
chodní partnery.

„Distribuce videokazet byla vlastně svým způsobem politická
práce,“ vysvětloval mi s vážnou tváří. A když jsem se ho ptal, zda
to myslí vážně, divil se, čemu se divím. „Rozšiřoval jsem přece
mezi lidi filmy, které do našich kin nesměly. I domácí, trezorové.
Třeba Menzelovy *Skřivánky na niti*.“

Vzhledem k tomu, jak miloval porno, dovedl jsem si představit,
v jakém poměru byly v černé distribuci kazet trezorové filmy vůči
tomu ostatnímu.

V listopadových dnech roku 89 si za pomníkem sv. Václava za-
parkoval svůj karavan jako takový catering a lidé sem nosili pří-
spěvky na revoluční činnost, aniž by požadovali nějaký doklad.
Bankovky putovaly do papírových krabic a pytlů bez jakékoli evi-
dence. Nikdy se nepodařilo dokázat, kolik jich později posloužilo
jako základ Jonákova luxusního nočního klubu Discoland Sylvie.
Mně se později chlubil, že má na půdě Discolandu ještě asi 10
milionů v papírových pytlích, s nimiž hodlal založit stranu, která
zakáže komunisty. Pak prý ale usoudil, že nejlépe je zničit, když
postaví pravou západní kapitalistickou diskotéku. Jonák byl krom
toho, že ztělesňoval prvního českého opravdického mafiána, i vel-
ký pohádkář.

XXX

Měl jsem k němu o něco blíž než jiní novináři, protože tehdy začal
režisér Vít Olmer natáčet film *Nahota na prodej*, na kterém jsem
se podílel jako scenárista. A do role novodobého mafiána jsme vy-
brali právě Ivana Jonáka.

„Hledal jsem mafiánského bosse mezi herci, ale tenkrát tu ještě
takové typy nebyly,“ vypráví Vít Olmer. „Až mi někdo poradil, ať
si zajdu do Discolandu, tam že se takový týpci teď scházejí. Hned

jak jsem tam přišel a uviděl Ivana Jonáka, bylo mi jasné, že tohle je přesně on. Oslovil jsem ho, vysvětlil mu, koho by hrál, čekal jsem, jestli se neurazí. Neurazil. Jen se zeptal, co to pro něj jako znamená. Co má se sebou udělat. Já jsem řekl: Nic, pane Jonáku. Vůbec nic. Zůstaňte přesně takovej, jako jste teď’.“

Tehdy jsem poprvé poznal tu exhibicionistickou, chlubitvou část Jonákovy povahy. Točilo se jak v Discolandu, tak třeba v Dobřichovicích v noci na zámku. Jonák přijel v obrovském landroveru, jaký tu jen tak někdo neměl, vystoupil ve svém bílém obleku a hned si získal pozornost štábu, který právě odpočíval.

„Už jste viděli milión cash?“ vytáhl z náprsní kapsy ruličku bankovek, staženou po vekslácku gumičkou, a zase ji do kapsy gestem iluzionisty vrátil. Pak sáhl do druhé kapsy a vytáhl obrovskou pistoli.

„Už jste viděli největší pistoli na světě? Má zpětný ráz sto kilo. Ale já ji držím, když střílím, jednou rukou. Jako Alain Delon.“

Uložil pistoli zpět do kapsy a šel projet dámy ze štábu Berounkou ve svém obřím teréňáku. Ještě že ekologové tenkrát byli teprve ve školce.

A vtom mě to napadlo. Tohle přece znám! Takhle se chlubil můj syn, když mu bylo sedm. Ještě nevěděl, co je respekt a co trapnost. Jonák byl jako umanuté dítě, které musí všem dokazovat, jak je skvělé a velké, protože ho nikdo nemá rád.

„Tenkrát jsme na tom zámku natáčeli obrovskou závěrečnou scénu, bitvu dvou gangů, při které zámek začne hořet. Jonák se svou ochrankou naskočí do auta a vyjede ven bránou, kterou někdo odstřelí pancrfaustem. Záběr, který se musí povést na poprvé,“ vypráví Vít Olmer. „Hasiči už zapálili naftu ve velkých železných korytech, ukrytých za hřebenem střechy, prostě falešný požár. Já se to chystal celé odstartovat, ale Jonák si postavil hlavu, že v téhle košili natáčet nemůže, protože je už ušmouraná. Přesvědčovali jsme ho, že to není vidět, že je černá, že přes ni má své bílé sako, že bude sedět v autě, že nám nafta dohoří.